

Velfungerende ældretandpleje

Hvordan kan vi få velfungerende tandpleje for ældre borgere?

Bio

- Markus Hvannastein
 - +298 255652
markushvannastein@gmail.com
 - 2012 Tandlæge Tandlægeskolen (København)
 - 2012-16 Tannhald (Leirvík)
 - 2016-21 Tannspenn (Klaksvík)
 - 2018 Tasiilaq Tandklinik (Grønland)
 - 2021- Børnetandplejen i Klaksvik

Formål med oplægget

1. Betydning af en velfungerende tandpleje for ældre.
2. Er der forskel på tandplejen i det nordatlantiske område?
3. Hvilke tiltag kan gøres for at forbedre tandsundhed hos ældre?

TANDLÆGE KAABER

praktiserer i Klaksvig fra ca.
8. November i kortere Tid.

einum vegin, men felegið gevur
ekki friða sak til aðrar enn teir,
um vóru limir í 1941, og tað er
ekki vist at allir fiskimenn eru
o djarvir, at teir streingja so
iart á útgerðarmannin, tá teir
rita at teir harvið kunnu verða
ivrendir.

I kontraktini fyri 1942 er tað
omið uppi, at innflutningsgjaldið
Onglandi skal ganga av óbýttum.

Stjórn
Føroya Fiskimannafelags.

Handverkarar!

Høggujørn,
høvulsjørn,
múrskeliir,
skrúusiir,
o. a.

a Biskupsstøð.

tor paa Skansen mellem Kl. 10
og 13 eller Kl. 14,30 og 16,30.
Forespørgsler pr. Brev eller
Telefon vil ikke blive besvaret.

Færø Amt, d. 19. Febr. 1942.

Hilbert.

Tandlæge Kaaber

praktiserer i **Klaksvig** i Begyn-
delsen af næste Maaned. Nærmere
ved Plakater.

Øll eiga at keypa

hurðar, vindeygur og møblar
alt ekstra gott og bíligt, frá

Snarlás (lynlás) á Biskupstøð.

BRÚKIÐ FØROYSKA SÁPU OG VASKIEVNI.

Veltingaspakar og hvísiir við

Flere har egne tænder

- Tandløse i 1987 (DK)

- 65-74: 51%
- 75+: 62%

- Tandløse i 2017 (DK)

- 65-74: 6%
- 75+: 18%

Tandløshed

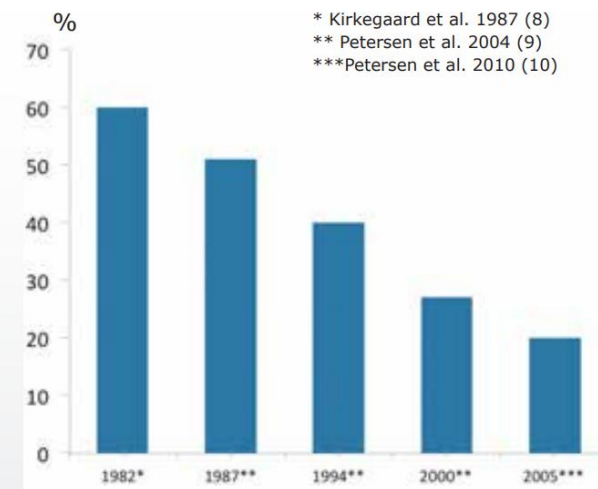

Fig. 2. Procentandel af tandløse 65-74-årige i Danmark (1982: 65-81 år).

Fig. 2. Percentage of edentulous persons 65-74 years of age (1982: 65-81 years).

20 tænder eller flere

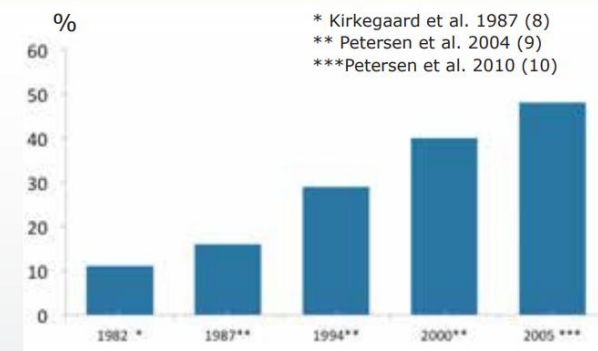
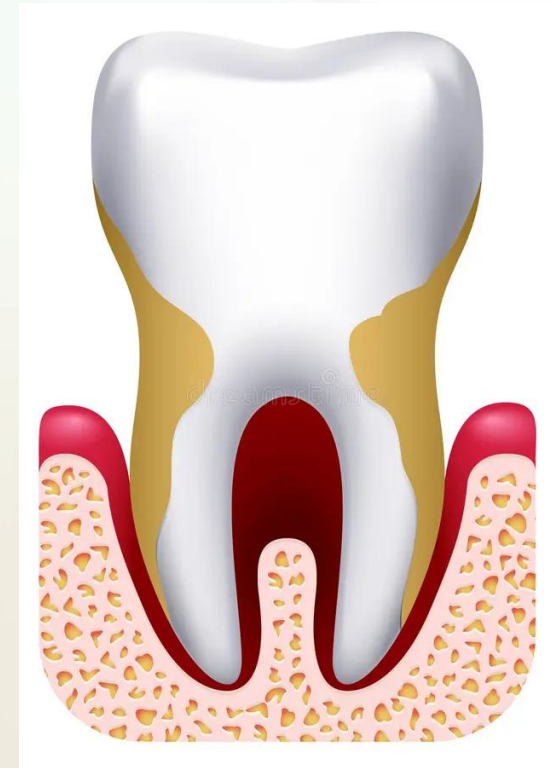

Fig. 3. Procentandel af 65-74-årige danskere med 20 eller flere tænder (1982: 65-81 år).

Fig. 3. Percentage of persons of 65-74 years with 20 or more natural teeth (1982: 65-81 years).

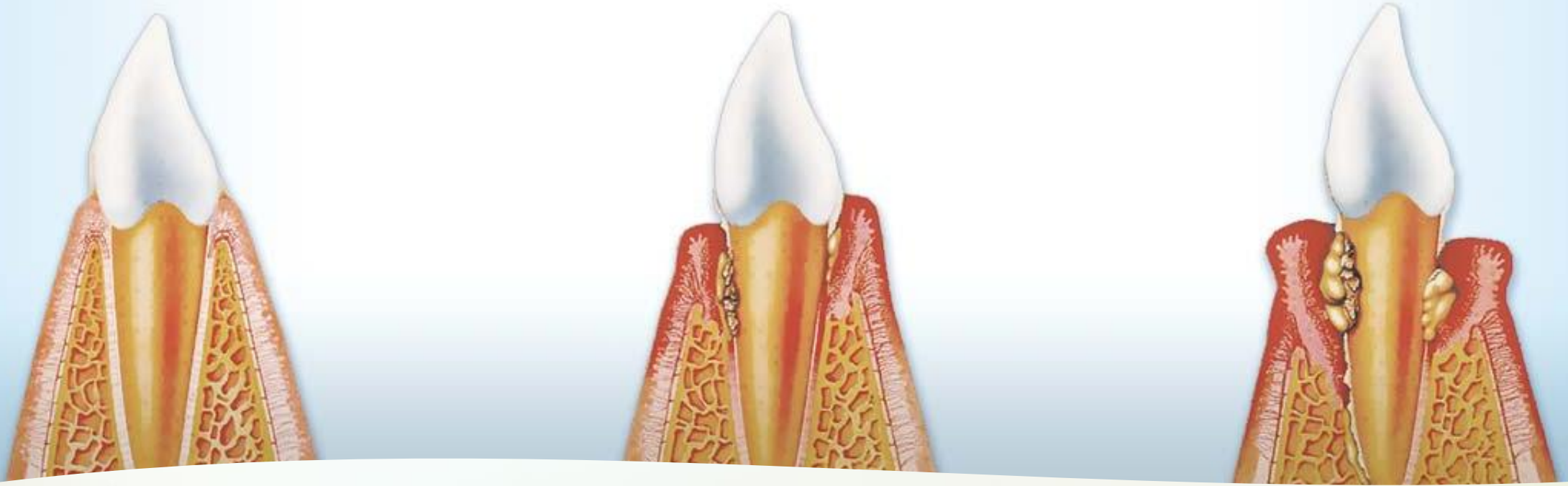
Caries og parodontose

- Biologi - Madvaner – Mundhygiejne - Tid

Sygdom påvirker tandsundhed

- Undersøgelser viser at:
- 65+: 50% har mere end en kronisk sygdom.
- 65+: type 2-diabetes (12%), knogleskørhed (12%), KOL (11 %), astma (5,6 %) og demens (3,4 %)
- 75 år hjemmeboende: 60% tager 3 eller flere slags medicin dagligt.
- Plejehjemsbeboere: Tager gennemsnitligt 8 slags medicin dagligt. 67% tager mere end 10 slags medicin dagligt.

Sygdomme der
påvirker munden og
omvendt.

- Diabetes
- Hjertekarsygdomme
- Psoriasis
- Leddegigt
- Osteoporose

Medicin og tænder

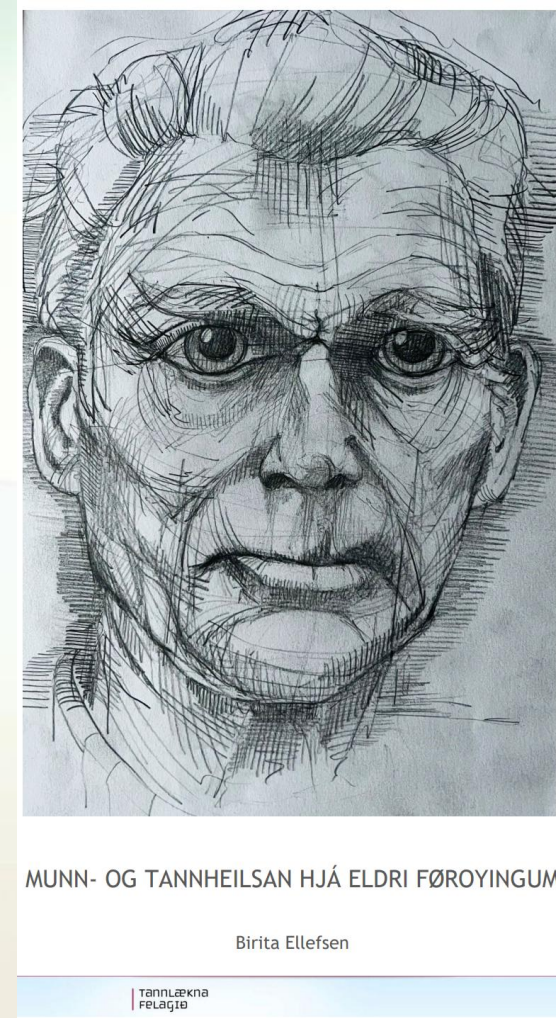
Bivirkninger

De fleste bivirkninger er milde og forsvinder som regel ved fortsat behandling.

Registrerede bivirkninger		
Systemorganklasse	Potentielt alvorlige bivirkninger	Oftest ikke alvorlige bivirkninger
Meget almindelige (> 10 %)		
Mave-tarm-kanalen		Mundtørhed

Færøsk projekt 2019

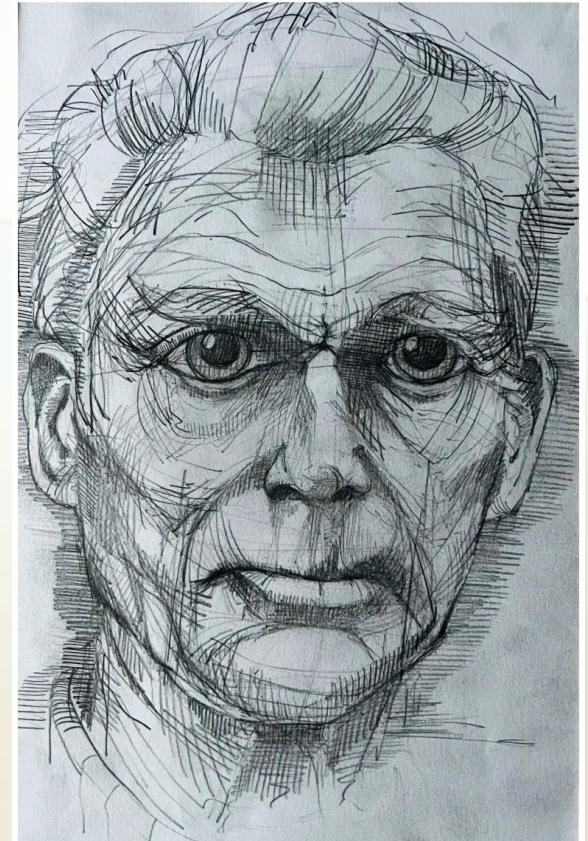
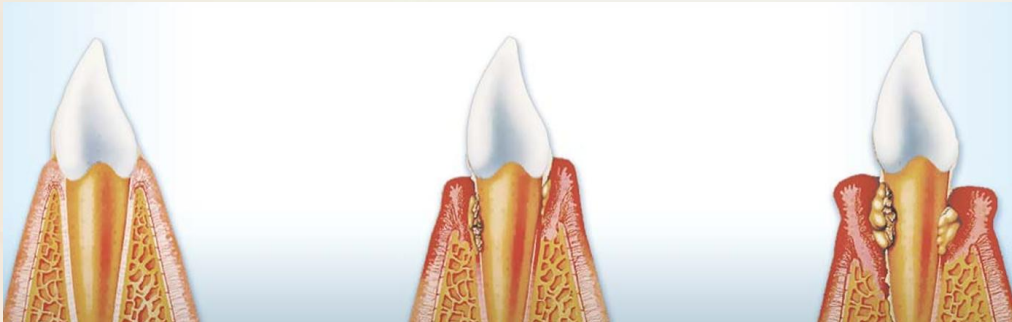
- Første og eneste studie på Færøerne.
- 322 deltagere.
- 80-84 år. 72% har egne tænder.
 - 80-82 år. 17 tænder i gennemsnit.
 - 83-84 år. 12 tænder i gennemsnit.
 - $\frac{3}{4}$ af disse har delprotese.

Ellefsen B (2024). Eldra tannheilsa – munn og tannheilsan hjá eldri føroyingum. Tórshavn: Tannlækna felagið.

Færøsk undersøgelse 2019

- 80-84 år:
- 33% har aktiv caries.
- 49% har gingivitis(tandkødsbetændelse).
- 45% har parodontose(tandkødslommer).
- 2% har tilfredsstillende mundhygiejne.
- 92% tager medicin.

MUNN- OG TANNHEILSAN HJÁ ELDRI FØROYINGUM

Birita Ellefsen

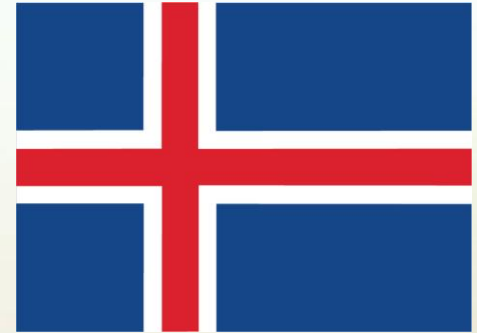
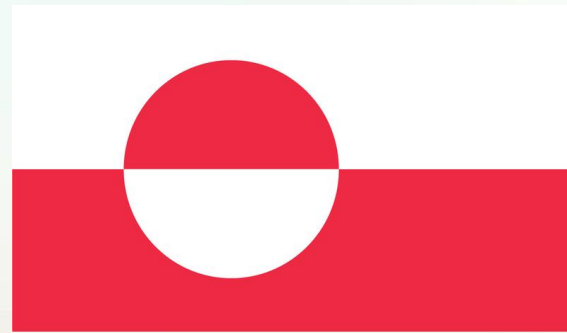
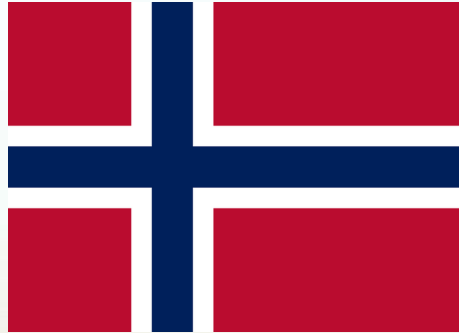
TANNLÆKNA
FELAGIÐ

Delkonklusion

- Det giver mening at skabe en god billig forebyggende tandpleje for ældre borgere
 - Et voksende antal ældre bevarer deres egne tænder.
 - Medicin og sygdom gør det svært at opretholde god tandsundhed.
 - Tandsygdom påvirker anden sygdom negativt.
 - Det forbedrer fordøjelse og livskvaliteten markant
 - Det billigere at forebygge end at lave store behandlinger.

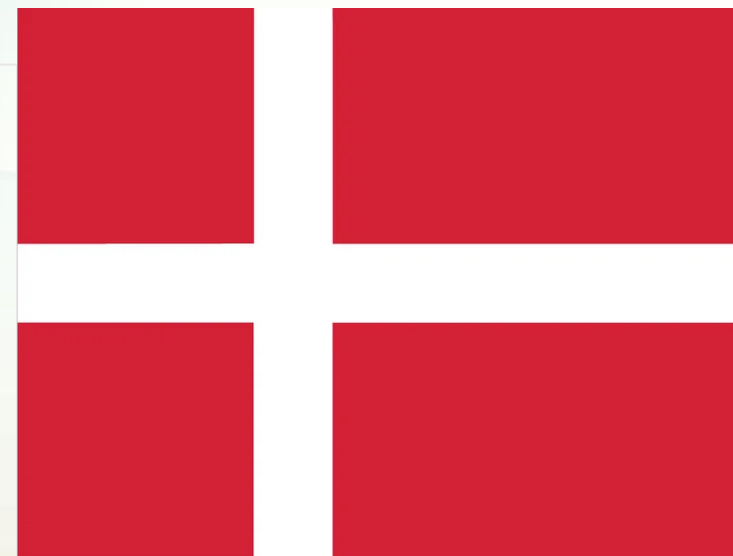
2. Tandpleje i NORA

- Økonomisk sammenligning af tandplejesystemer i det nordatlantiske hav.

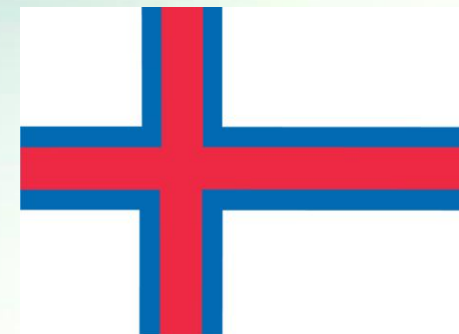

Danmark

- Pensionist der er økonomisk vanskeligt stillet
 - **Helbredstillæg** op til 85% af behandlingen:
 - < 108.000 kr likvid formue(hus osv. tæller ikke med i beregningen)
 - < 99.200 kr årlig løn
 - **Personligt tillæg** op til 100% hvis man er "særligt vanskeligt stillet økonomisk"
- Plejekrævende
 - Omsorgstandpleje 635 kr. årligt.
- Syg
 - Kræftsygdom, psykisk sygdom osv. får meget støtte efter §166 til behandling.

Færøerne

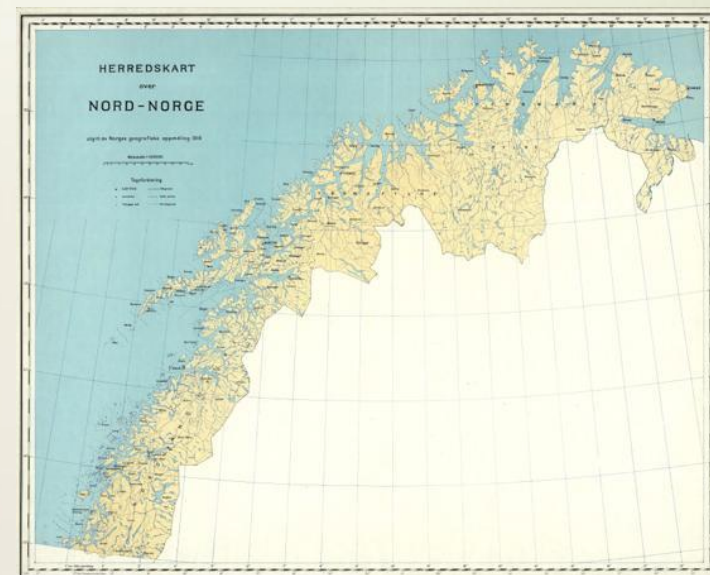
- Ingen støtte grundet alder og ingen støtte til plejekrævende foruden heilsutrygd(ca. 20%)
- Ekstremt vanskeligt stillet økonomisk
 - § 19, stk. 2 efter ansøgning. Grundet ekstreme økonomiske vanskeligheder. Meget få kan få glæde af denne. Hele formuen tæller med i beregningen.
- Grundet sygdom
 - Støtte til protese § 29
 - Efter ansøgning. Hvis kræftbehandling er direkte årsag til tandsygdom. Ingen støtte til forebyggende tandbehandling.

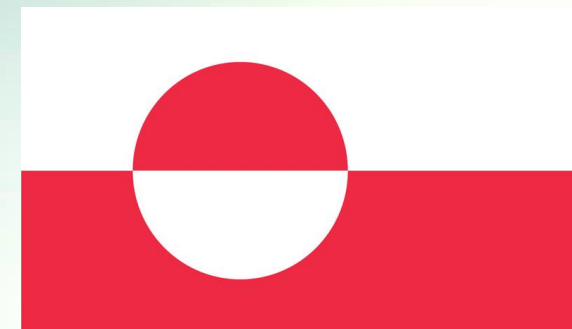
Norge

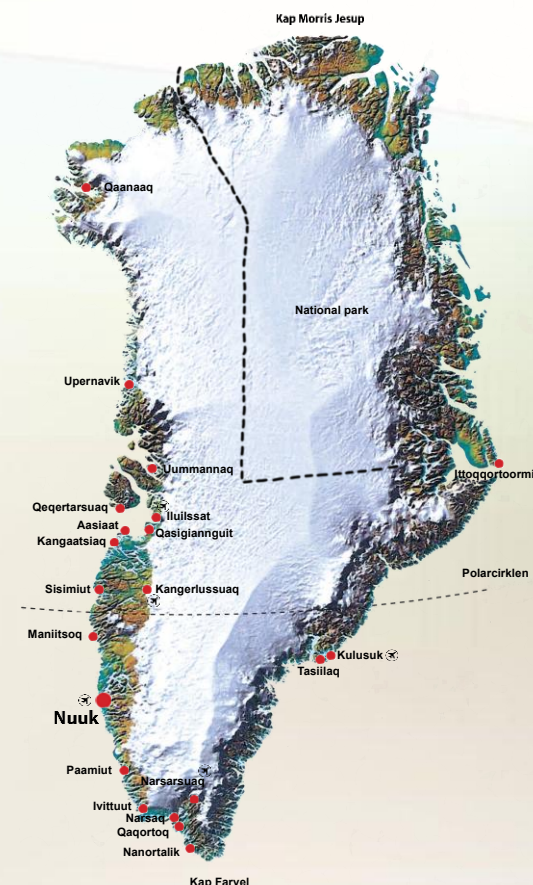
- Ingen støtte på grund af alder.
- HELFO = støtte på grund af sygdom/skade.
- NAV = støtte på grund af dårlig økonomi.
- **Plejhjemsbeboer:** ret til gratis nødvendig tandbehandling i den offentlige tandpleje.

Grønland

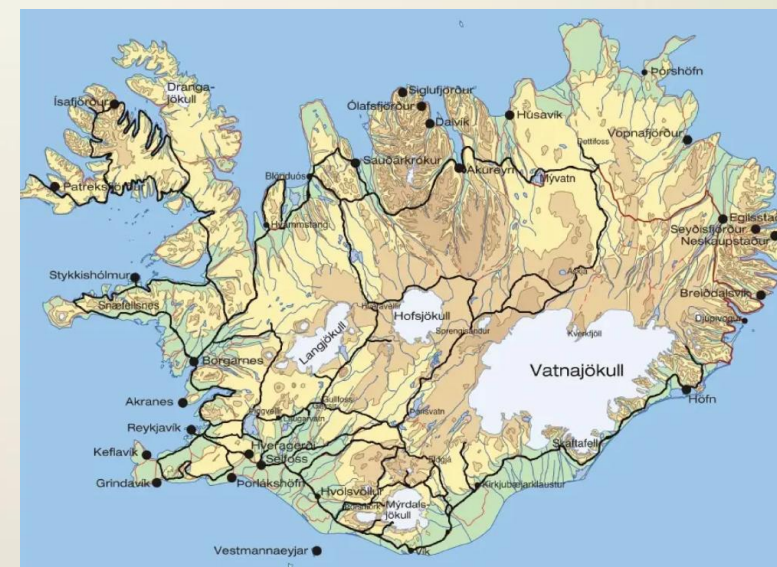
- Tandpleje i Grønland er gratis på offentlige klinikker.
- Tannproteser er også gratis.
- Udfordringer.
 - Stor tandlægemangel på Grønland.
 - Lang ventetid.
 - Ofte lange perioder uden tandlæge.
 - Uden for byerne er tandlæge en gang årligt.

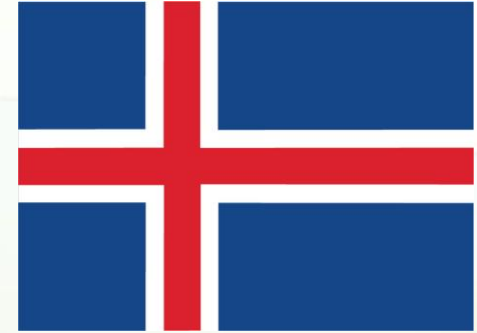
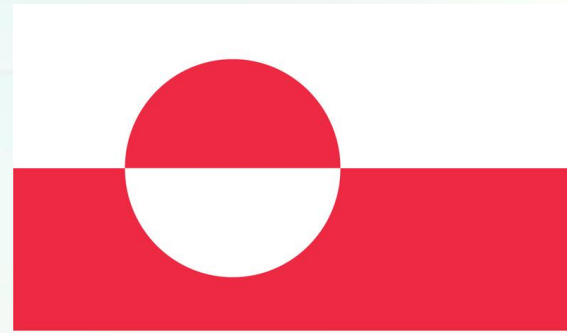
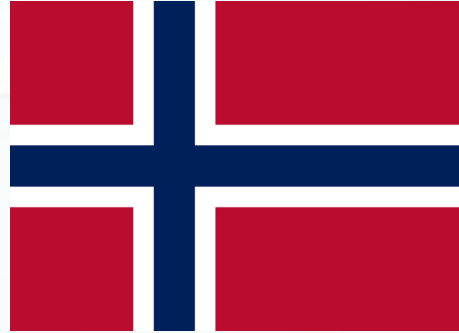
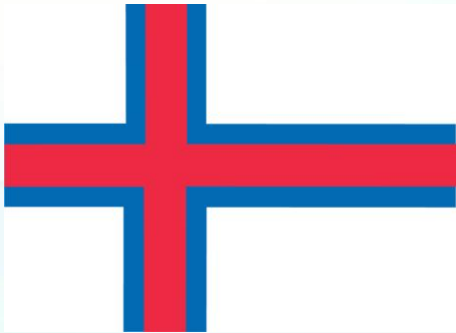
Island

- Ingen støtte 18-67 år
 - Ved sygdom eller skade kan der fås op til 95% i støtte efter ansøgning.
- 75% støtte til pensionister(til de fleste behandlinger)
 - Mindre støtte til kroner og implantater.
- Op til 100% støtte til plejekrævende(efter ansøgning).

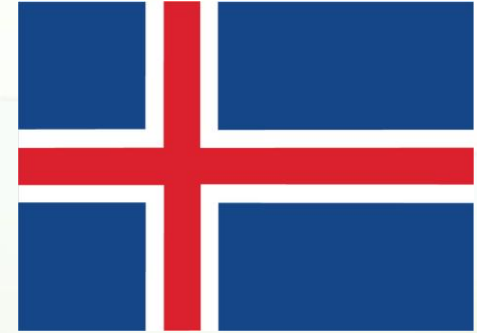
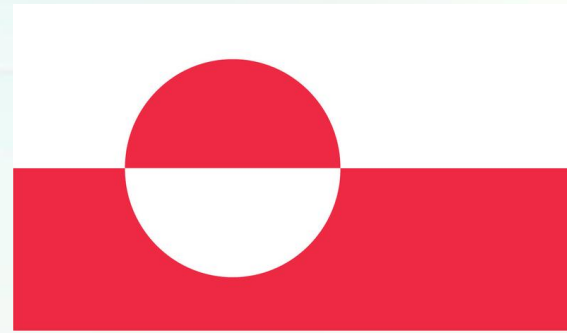
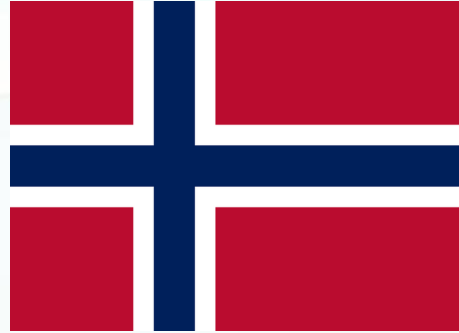
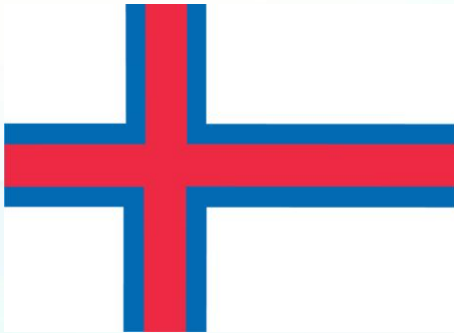

Rask 70-årig pensionist

Føroyar	Noreg	Grønland	Ísland
Ingen støtte.	Ingen støtte.	Gratis tandpleje.	75% støtte.

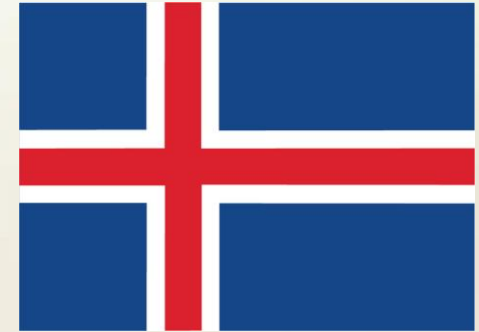
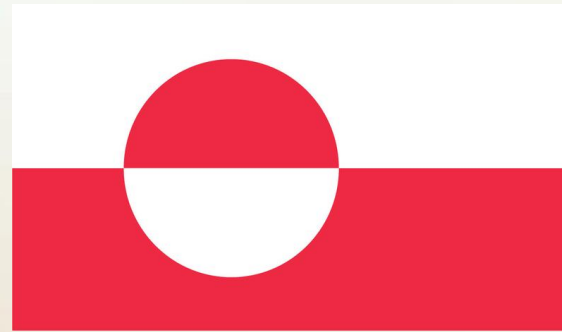
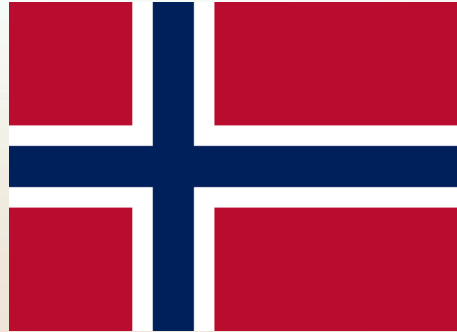
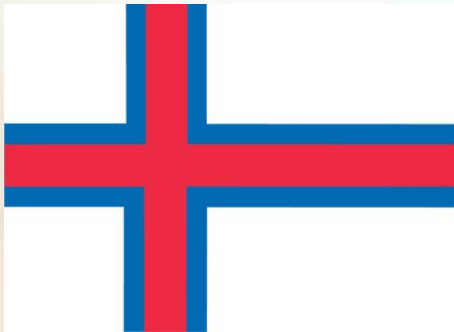
Plejekrævende 70-årig pensionist

Føroyar	Noreg	Grønland	Ísland
Ingen støtte.	>3 mdr gratis tandpleje	Gratis tandpleje	Op til 100% støtte.

Sammendrag

- Landene i det nordatlantiske hav har meget forskellige støtteordninger og tilgang til pensionisters tandbehandling.
- Fordele og ulemper

3. Forbedring af ældres tandpleje?

- Vi ved at:
 - Tandsundhed bliver sværere at opretholde når vi ældes. Sandsynligheden for caries og parodontose øges pga. mundtørhed og nedsat mobilitet.
 - Sygdomme og medicin gør også at sandsynligheden øges.
- Vi ved også at:
 - Tandsygdom forværrer diabetes
 - Tandsygdom er en risikofaktor for hjertekarsygdomme.
 - God tandsundhed reducerer risikoen for lungebetændelse.
 - Studie Aalborg viste 50% mindre risiko for lungebetændelse ved god mundhygiejne
 - God tandsundhed forebygger underernæring og vægttab.

Påvirkning

Ældre Sagen

- Hvordan kan en pensionistforening påvirke politisk?
 - Stor gruppe vælgere = gennemslagskraft.
 - Fokuserer på de økonomiske fordele ved at give tilskud fordi tandsundhed påvirker almen sundhed.
 - Forebyggelse er billigere og bedre end store behandlinger.
 - Tandsygdom forværrer diabetes
 - Tandsygdom er en risikofaktor for hjertekarsygdomme.
 - God tandsundhed reducerer risikoen for lungebetændelse.
 - God tandsundhed forebygger underernæring og vægttab.

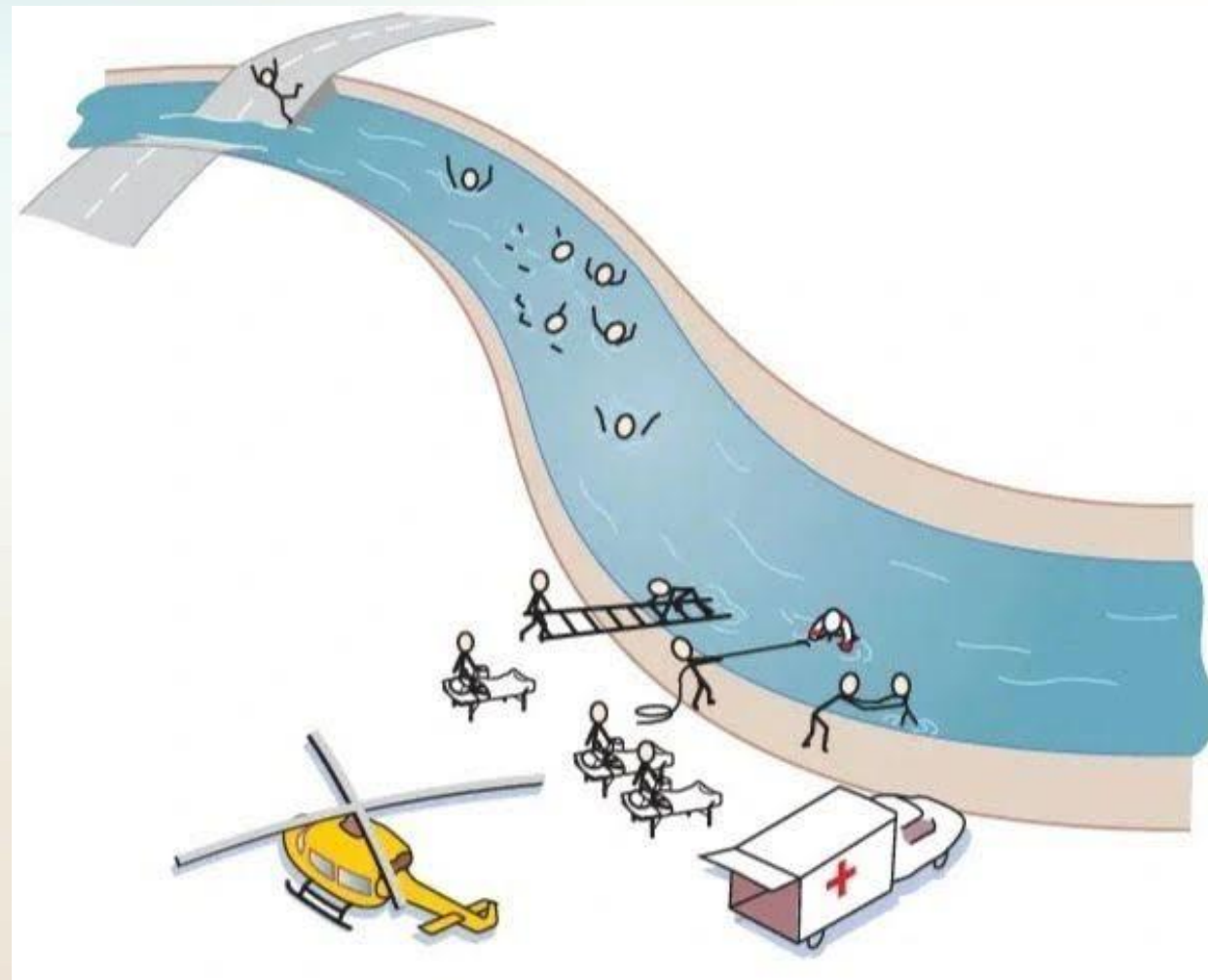
**Høj tandsundhed,
stærk faglighed
og mindre ulighed**

Fem pejlemærker og 35 anbefalinger til fremtidens
voksens tandpleje fra Tænk tank for Voksens tandpleje
– Tandtænk tanken

En god løsning?

- Økonomiske løsninger
 1. Generel støtte til bestemte grupper.
 2. Ansøgning ved sygdom.
- Strukturelle løsninger
 1. Fokus på forebyggelse.
 2. Fokus på at slukke brande

En velfungerende tandpleje

- Primær fokus på forebyggelse.
 - Gratis tandpleje til forebyggelse
 - Hyppige tandeftersyn og tandrensninger
 - Fluoropensling
- Sikre os at udsatte grupper får hjælp:
 - Folk dårligt stillet økonomisk
 - Syge
 - Plejekrævende patienter

Fremtiden

- Tandlægehold med mobile units der kan besøge plejehjem og svækkede hjemmeboende.
- 3D scannere kan på 3 minutter finde caries, parodontose, plak og tandsten.

Kontakt

- markushvannastein@gmail.com
- +298 255652